

Szakmai továbbképzés

KPSZTI

2013.04.11.

Technika – Életvitel – Gyakorlat

I. osztály

Kerettanterv 2012

Pálfi Györgyné
Technika tantárgygondozó

„TÉGY!”

A technika, életvitel és gyakorlat tantárgy tanításának célja az 1–2. évfolyamon, hogy a **kulcskompetenciák** – különösen a természettudományos-technikai kompetencia – fejlesztésével a gyermek az életkori sajátosságainak megfelelő szinten tapasztalatokat szerezzen az őt közvetlenül körülvevő világról. A készségek és képességek alakítása során olyan módszereket sajátítson el, amelyek egyaránt segítik a **tájékozódásban**, a **természeti, társadalmi és technikai környezetbe való beilleszkedésében** és az örömmel végzett **alkotó munkájában**. Támogassa az óvodai játékból az **iskolai munkába való átmenetét**, elősegítse a **hatékony és egyre önállóbbá váló tanulását**, a mindennapokban nélkülözhetetlen **elemi ismeretek** befogadását, a **kézügyesség** fejlődését szolgáló **játékos tevékenységeket**, a **tanulás** és a **munka** tiszteletét, megszeretését, a **tudás**, az alapvető **értékek**, a megőrzendő **hagyományok** megbecsülését.

Egyre fontosabbá válik az önálló, **egyéni munkálkodás** mellett a **csoporthmunkában** történő, egymást segítő munkavégzés. A szociális és állampolgári kompetencia alakítása a közvetlen környezet, a családi **életvitel** formálásával, a családi és iskolai körben vállalható **feladatok**, valamint a **munkamegosztás** lehetőségeinek megismerésével kezdődik. Az anyanyelvi kommunikáció készségeinek fejlesztése kiemelt terület a célok, feladatok megvalósítása során.

A különböző játékok közben szinte észrevétlenül bővül a **szókincs**, fejlődik a **nyelvhasználat**.

A mindennapokban elvégzendő munkák során az **anyagok felhasználásához, feldolgozásához, átalakításához** szükséges **szokások** és elemi **munkafogások** ismeretei a **mozgáskoordináció** fejlesztését, az **eszköz- és szerszámhasználat** gyakorlását szolgálják. A matematikai kompetencia fejlődését a **becslések, mérések, számítások**, a **síkbeli és térbeli alakzatokkal** történő manipuláció, a válogatások és a csoportosítások segítik. A kezdetben **mintakövetéssel** készített, majd az **alkotó fantázia** által vezérelt önálló munkavégzéssel kialakított munkadarabok hozzájárulnak az **esztétikai érzék** fejlődéséhez. A **kézműves foglalkozások**, a **népművészeti alkotások** megismerése révén, az esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésével a tanulók nyitottá válnak a **világ** sokfélesége és **nemzeti kulturális örökségünk** iránt. Az egészséges és környezettudatos **életmódra** nevelést szolgálja az egyéni **életvitel** formálása a **táplálkozás**, az **öltözködés**, a **higiénia**, és a **helyes időbeosztás** terén.

Minden évben visszatérő **programok** a **családi, az osztály- és az iskolai rendezvények**. A kisebb és nagyobb **közösségek ünnepei** a **közösségi összetartozást** megalapozó közös értékek őrzése mellett a **kikapcsolódást**, a **szabadidő** hasznos eltöltését segítik. Mintát adnak az ünnepre való felkészüléshez, az ünnepléshez, az ünneplés utáni teendők végzéséhez. A „kezdeményezőképeség és a feladatvégzésre vállalkozás” fejlesztését szolgálja a **tervezés, szervezés, irányítás, vezetés** feladataival való ismerkedés, a **kommunikáció**, az **egyeztetés**, a **feladatok megosztása**, részfeladatok elvállalása és végrehajtása, a **kockázati tényezők** mérlegelése, a **munkavégzés** egyénileg és csapatban, a tapasztalatok (eredményesség és **etikus magatartás**) életkornak megfelelő értékelése, elemzése, s ezek megszívvelése.

A gyalogos közlekedés alapvető tudnivalóinak, a **veszélyhelyzetek** és a balesetek megelőzését célzó szabályok megismerése és azok **szituációs játékokban** való élményszerű alkalmazása megalapozza a **biztonságos és önálló közlekedéshez** szükséges szokások kialakulását.

Gyakorlati életre nevelés

*A GYAKORLAT a tudás (ismeretek) alkalmazása a hétköznapi élet problémáinak megoldására, alapvető jártasság megszerzésére, az alkotó képesség fejlesztésére.

A gyakorlati életre nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a gyermekeket a természeti, társadalmi és technikai környezetben való tájékozódásában és a sikeres beilleszkedésében, a munkához való pozitív hozzáállását alakítsa ki a változatos tevékenységek végzése, az alkotás örömeinek átélése során.

Mi a gyakorlati életre nevelés?

A Technika – Életvitel – Gyakorlat (TÉGY) tartalma a Nemzeti Alaptanterv (NAT) 2012 megfogalmazása szerint: alapvető kulturális értékek hordozója, az általános műveltségnek több tudományág gyakorlati tudását integráló része. Olyan ismereteket, készségeket, képességeket és beállítódásokat alakít, amelyek segítik a modern technika és gazdaság eredményeinek ésszerű felhasználását, ugyanakkor óvnak annak torzító hatásaitól.

Aki a modern technikákat használni akarja, annak technikailag műveltnek, a technikai-társadalmi problémákban és a lehetőségekben jártasnak – „napra késznek” – kell lennie.

A technikai környezettel való felelős együttélésre, ésszerű fejlesztésére, környezettudatos alakítására, a célszerű emberi alkotásra minden életkorban nevelni kell.

A gyakorlati életre nevelés feladatai

- A minket körülvevő környezet tulajdonságaival és összefüggéseinek vizsgálatával a **tanulók tájékozottságának, biztonságérzetének növelése**
- Az emberi alkotások megismertetésével a világ teljességének és szépségének bemutatása, valamint a felelős, környezettudatos, toleráns beállítottság kifejlesztésére (a fenntartható fejlődés megértése és elfogadása, a kritikus fogyasztói magatartás kialakítása).
- A gyakorlati foglalkozásoknak igen nagy felelőssége van az önellátásra és a családi életre való felkészítésben. Ugyanakkor ösztönzést adhat a tanulóknak az egészséges életmód és korszerű táplálkozás ismereteinek elsajátítására, a káros szenvedélyek elkerülésére és a takarékos gazdálkodási szemlélet kialakítására.
- A helyes magatartási formák, udvariassági szabályok elsajátítására, a veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés fontos feladat. (az önálló közlekedésre való felkészülés, a közlekedés szabályainak alkalmazása)
- A pályaaorientáció segíti a tanulók pálya- és szakmaválasztási érettségének kialakulását. Az iskolának lehetőséget kell adnia, hogy a tanulók képességeiket megismerhessék, kipróbálhassák, fejleszthessék önismeretüket, kialakíthassák pályaképüket.

A gyakorlati életre nevelés a **hétköznapi munkavégzési tevékenységhez kötődik**, egyebek mellett az ehhez szükséges magatartást, szokásokat, készségeket, attitűdöket alapozza meg, elsősorban a **cselekvésre, a tapasztalati tanulásra, az öntevékenységre, az iskolán kívüli tevékenységeknek az oktatásba való beintegrálására** kínál lehetőséget. Ennek megfelelően a kiemelt fejlesztési feladatok és a kompetencia értelmezésének súlypontja a szakképzésben is meghonosodó szemlélethez közelít, amely a kompetenciákat a személy tudásának cselekvésekben való megnyilvánulásaként komplexen értelmezi, magát a cselekvést tekinti elsődlegesnek, erre fűzi fel a tanítás-tanulási folyamatot.

Ajánlás az éves óraszám felosztására

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Család, otthon, háztartás	10
	<i>1.1. Élet a családban</i>	
	<i>1.2. Biztonságos otthon</i>	
	<i>1.3. Családi időbeosztás</i>	
	<i>1.4. Tisztaság és rend környezetünkben</i>	
	<i>1.5. Táplálkozás</i>	
	<i>1.6. Testápolás</i>	
	<i>1.7. Célszerű öltözködés</i>	
	<i>1.8. Növényápolás, állatgondozás</i>	
2.	Tárgyi kultúra, technológiák, termelés	16
	<i>2.1. Az anyagok tulajdonságai, fajtái, felhasználhatóságuk</i>	
	<i>2.2. Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálal anyagok, textilek alakítása</i>	
	<i>2.3. Építés</i>	
3.	Közlekedési ismeretek	4
	<i>3.1. Gyalogos közlekedés szabályai</i>	
	<i>3.2. A közösségi közlekedés viselkedési szabályai</i>	
	<i>3.3. A közlekedésben rejlő veszélyek</i>	
4.	Közösségi munka, közösségi szerepek	6
	<i>4.1. Családi rendezvények, ünnepek, események</i>	
	<i>4.2. Iskolai és osztályrendezvények</i>	
	<i>4.3. A közösségért végzett munka</i>	

Összesen: 36 óra

1. Család, otthon, háztartás, környezet, időbeosztás, tisztaság, rend, táplálkozás, testápolás, öltözködés, növényápolás, állatgondozás

2. Tárgy, technológia, termelés, fogyasztás, anyag (kő, kavics, képlékeny anyag, papír, fa, fém, szálalanyag, textil), építőelemek

3. Közlekedés, közlekedési eszközök, közlekedési szabályok

4. Közösség, közösségi munka, közösségi szerepek, rendezvények, ünnepek, események

1. Család – otthon – háztartás

1. osztály

Előzetes tudás

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten:

- élmények, tapasztalatok elmondása;
- lakhely ismerete;
- családtagok és rokonok bemutatása;
- alapvető viselkedési szabályok betartása.

Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák

- Irányított beszélgetés
- Szemléltetés
- Magyarázat
- Bemutató
- Megfigyelés, mintakövetés
- Önálló tárgykészítés
- Csoportmunka
- Egyéni munka
- Játék: szituációs játék, szerepjáték, bábjáték.

Tanulói tevékenységek

- Családi szerepek, családi ünnepek, ünnepi szokások eljátszása.
- Rajzos napirend készítése.
- Otthoni szabadidős programok összeállítása.
- A házimunkákról, az egészséges és kulturált étkezéssel, az egészséges öltözködésről szóló képes, rajzos feladatok megoldása.
- Hétköznapi családi szerepek, az étkezéssel kapcsolatos házimunkák (bevásárlás, ételkészítés, tálalás, mosogatás, ételtárolás) eljátszása.
- Házon kívüli, szabadtéri szabadidős programok összeállítása, rajzos napirend készítése.
- A házimunkákról, az egészséges és kulturált étkezéssel, az egészséges öltözködésről szóló feladatok megoldása.
- Rajzos öltöztetős játékok. Öltözet átalakítása kiegészítővel, stílusgyakorlatok „Öltözködős” (fodrászos és „stylist” játékok).
- Képi kifejezés, illusztráció. Asszociációs vizuális feladatok.
- Bábkészítés.
- Szerepjáték, bábjáték.
- Saját munkák több szempontú elemzése, értékelése, besorolása a társak munkái közé. Saját és mások munkájának összehasonlítása.

Fogalmak

Család, családtag, életmód, lakhely, családi ház, lakás, otthon, közösség. Háztartás, háztartásvezetés, házimunkák (rendrakás, söprés, portörítés, porszívózás, mosás, bevásárlás, főzés, mosogatás, növényápolás, háziállatgondozás, díszhalgondozás, kerti munkák), háztartási eszköz, háztartási gép, háztartási baleset, munkamegosztás. Veszélyforrás, baleset, ünnep, egészséges életmód, táplálkozás, higiéné, testápolás, öltözködés, időbeosztás, napirend, szabadidő, környezet, környezetvédelem, takarékoság, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés.

Előzetes tudás

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten:

- az óvodáskorban használt, megmunkált anyagok és készített tárgyak ismerete;
- az anyagok tulajdonságainak megállapítása érzékszervi vizsgálattal;
- anyagalakítás: gyurmázás, formázás, hajtogatás, nyírás;
- eszközhasználat: író- és rajzeszközök, olló;
- szabálykövetés, mintakövetés, önállóság a tevékenységek során.

Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák

- Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutató.
- Megfigyelés, minta-követés, önálló tárgy-készítés.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Múzeumlátogatás, múzeumpedagógia.

Tanulói tevékenységek

- Különböző anyagok megismerése, felismerése. Érzékszervi játékok.
- Gyűjtés. Anyagalakítás, tárgyalakítás, tárgykészítés.
- Anyagalakítás, tárgykészítés papírból, hajtogatás, nyírás, szakítás.
- Agyagtárgyak készítése, gyurmázás, formázás, díszítés.
- Egyszerű fonalmunkák
- A készített tárgyak bemutatása, megbeszélése.
- Ismerkedés az építőelemekkel, az elemek csoportosítása alakjuk, méreteik, anyaguk, színük és más (tárgy-) tulajdonságaik szerint. Építés építőkockával, konstrukciós játékokkal.

Fogalmak

Anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, becslés, mérés, méret, szélesség, hosszúság, magasság, természetes anyag, átalakított anyag, sablon, mintaelem, szálanyag, fonás, csomózás, nemezelés, anyagtakarékosság, újrahasznosítás, építmény, építőelem.

3. Közlekedés

1. osztály

Előzetes tudás

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten:

- közlekedés és óvatosság – fegyelmezett viselkedés a közlekedési környezetben;
- a család közlekedési szokásai;
- az óvoda (majd iskola) és a lakóhely közötti közlekedés lehetőségei;
- élmények, tapasztalatok a településen belüli közlekedésről.

Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák

- Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutató.
- Megfigyelés, minta-követés, önálló tárgy-készítés.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Játék, szituációs játék, szerepjáték, bábjáték.
- Múzeumlátogatás, múzeumpedagógia.

Tanulói tevékenységek

- A közlekedésről szóló tapasztalatok megbeszélése.
- Csoportos gyalogos közlekedés gyakorlása.
- Csoportos helyi, városi közösségi (tömeg-) közlekedés gyakorlása.
- Játék, szituációs játék, szerepjáték, bábjáték.
- Társasjáték készítése. Jelző táblák készítése.
- Társasjáték élő szereplőkkel.
- Makett város, terepasztal készítése.
- Közlekedés gyakorlása számítógépes programmal.

Fogalmak

Közlekedési eszközök (szárazföldi, vízi, légi), járművek (autóbusz, villamos, trolibusz, metro, földalatti), közlekedési szabályok, forgalomirányítás, rendőri karjelzések, közlekedési lámpa, közlekedési tábla (tájékoztató, utasítást adó, veszélyt jelző táblák), balesetvédelmi óvórendszabályok, közlekedésbiztonság

4. Közösségi munka, közösségi szerepek

1. osztály

Előzetes tudás

Az iskolaérettségi kritériumok szerint elvárt szinten:

- a családi, baráti, iskolai és egyéb közösségi rendezvényeken szerzett élmények és tapasztalatok.

Pedagógiai eljárások, módszerek, munka- és szervezési formák

- Irányított beszélgetés.
- Szemléltetés.
- Magyarázat.
- Bemutató.
- Megfigyelés, minta-követés, önálló tárgy-készítés.
- Csoportmunka.
- Egyéni munka.
- Játék, szituációs játék, szerepjáték, bábjáték.

Tanulói tevékenységek

- Játék, szituációs játék, szerepjáték, bábjáték, társasjáték.
- Ünnepekhez kapcsolódó tárgyak, kellékek elkészítése, szokások eljátszása.
- Csomagolási technikák, díszítőeljárások megismerése, megtanulása.
- Tervezési feladatok.
- Teremdekoráció készítése. Az iskola esztétikus, harmonikus külső és belső környezetének alakítása.
- Programszervezés, rendezvényhez illő környezet megteremtése.
- A szükséges kellékek (meghívó, programfüzet díszletek, jelmezek) elkészítése.
- A munka megszervezése, lebonyolítása, értékelése.

Fogalmak

Közösség, közösségi munka, közösségi szerepek, rendezvény, ünnep, jeles nap, népszokás, munkaszervezés, program, dekoráció.

A továbbfejlesztés alapja technikából

„Minimumkövetelmények”

Technika 1. osztály

- Különböztesse meg a tanuló a természetes és emberi alkotással létrehozott anyagokat, formákat, tereket
- Személyes igényeit, szükségleteit tudja megnevezni, a megvalósításában legyenek ötletei.
- A természetben és környezetében található lapszerű, vonalszerű anyagot tudja összehasonlítani érzékelhető tulajdonságaik alapján.
- A papír, textil és fa anyagokat ismerje fel érzékeléssel (látással, tapintással).
- Tapasztalatai alapján válogassa szét az anyagokat: milyen célra, miért, milyen feltételek mellett, milyen műveletek során, milyen eszközökkel lehet a megismert anyagot felhasználni.
- Rendelkezzen alapvető tervezési jártassággal algoritmus alapján.
- Fokozott önállósággal készítsen egyszerű játékokat, hasznos tárgyat, ajándékot.
- Vigyázzon munkahelyének rendjére, öltözete tisztaságára.
- Biztonsággal közlekedjen járdán és útesten, ismerje a forgalomirányítás jelzéseit.

Készíthető munkadarabok

Gyümölcsök, zöldségek (gyurmából, só-liszt gyurmából)

Tálkák, kosárok (gyurmából, só-liszt gyurmából)

Érem

Labda (gyurma, rongy, nemez)

Gömb, kocka, téglatest

Fonalkép

Fonalgrafika

Csomagolópapír nyomatokkal (krumplinyomat, levélnyomat)

Búgógomb

Bababútor

Gyöngyfűzés

Csákó

Hajó

Repülő

Ivópohár

Láncfigurák

Mikulás

Karácsonyfadíszek (gyűrűk, papírfüggők, fenyődíszek)

Álarc

Jelmez

Zászló

Kokárda

Fonat

Tojásfestés

Tojásfa készítése

Vendégváró falatok

Gyümölcstál

Vitaminsaláta (répa, alma, citrom)

Gyűjtemények:

- Termékek
- Képek
- Papírgyűjtemény
- Textilgyűjtemény

Építődoboz

Fa vagy műanyag építőelemek

Oszlopcsalád	Hengercsalád	Tetőcsalád	Kúp
Négyzet alapú (hasáb, kocka)	Henger	Háromszögalapú hasáb	
Téglalap alapú	Félhenger		
Híd (hidaskocka)			

Művelet

Építés

Körvonalrajz készítés

Fémépítő szerelődoboz

Fémépítő elemek	Eszközök	Művelet
Hevederek (lapok és hajlítottak)	Csavarhúzó	Szerelés
Alaplemezek	Villáskulcs	(csavarkötés: oldható kötés)
Tárcsalap		
Tengely		
Csavar		
Anyacsavar		
Rögzítő gyűrű		
Tárcsa		
Kerék		

Készíthetők: asztal, szék, kocsi, talicska, betűk

Eszközök:

(rajzeszközök, daraboló eszközök, alakító eszközök, szerelő eszközök)

Olló

Kés

Kiszűrő formák

Tűk

Reszelő

Ráspoly

Alaklemezek

Alátétek: falap, filclap

Az információs forradalom hatása a pedagógiára

Az információfeldolgozás, -tárolás, -szállítás technikája, az információtechnika – a mikroelektronika példa nélkül álló felfutásának eredményeként – néhány év alatt igen gyors, robbanásszerű fejlődésen ment keresztül, behatolt az emberi tevékenység minden területére, s gyökeres változások hajtóerejévé vált. Ezt a napjainkban is zajló folyamatot nevezik **az információ forradalmának**.

A mai felgyorsult és kihívásokkal teli világunkban az információs társadalom egyik legsürgetőbb feladata a jelenlegi, mindennapi helyzetek kezelése. Ehhez mennyiségileg és minőségileg megfelelően fel kell készíteni a következő generációkat.

Daniel Bell megfogalmazása szerint a posztindusztriális társadalomban *a legfontosabb erőforrás a tudás* lesz. A tudás az eddig meghatározó erőforrások (föld, nyersanyag, munka, tőke, pénz) elé helyeződik, a termékek és szolgáltatások értékét mindinkább a bennük megtestesülő tudás határozza meg.

Legfontosabb kérdések napjainkban:

- Az emberi élet és a társadalom minden vonatkozását átszövő információs rendszerek, technológiák és intézmények világában az egyén számára ez a tudás hogyan szerezhető meg?
- Milyen tudástartalmak feltétlen megléte áll a fejlődés, haladás szolgálatában?

„A cybertudomány igazi nagy kérdése nem az, hogy meddig fokozható a számítógépes kapacitás: sokkal inkább az, vajon milyen mértékben növelhető a tudástermelésbe bevonható agyak száma?” (Z. Karvalics László)

Az *információs társadalom* a társadalmi együttélés egy új módja, amelyben egyszerre meghatározók: az Információs és Kommunikációs Technikák (IKT) használata, a társadalom és gazdaság együttes alakítása, és egy paradigmátikus kultúraváltás.

Azért élünk információs társadalomban, mert a társadalmi együttélés minden területén elterjedt és egyre fontosabb szerepet játszanak az információs és kommunikációs technológiák, amelyek alapjaiban alakították át a társadalmak működését – a politikát, a gazdaságot, a kultúrát és a hétköznapokat is. Az egyre inkább digitalizálódó médiakultúra vesz körül – meghatározza az élet kereteit – az emberi együttélés új módjait eredményezi, az emberek közötti társadalmi viszonyokat nemcsak mennyiségileg befolyásolja, de minőségileg is megváltoztatja. Az új típusú társadalomban betöltött szerepre, magasabb minőségű munkavégzésre, teljesebb életvitelre változatos, széleskörű lehetőségek nyílnak, melyek felismeréséhez és kihasználásához az új típusú hozzáállás kialakítása elengedhetetlen követelmény.

A *pedagógusok feladata* a szükséges tudás megszerzésének érdekében életszerű, a mindennapi életvitelt megkönnyítő tevékenységek felkínálása és a problémamegoldásokban való segítő részvétel fő hangsúlyt fektetve a gyakorlatokra, a begyakorlásra.

IKT tanításának célja:

- Olyan *szemléletalkítás*, amely képessé teszi a tanulókat a változatos információs és kommunikációs jelenségek egységes értelmezésére és mindennapi használatára
- Értsék meg az információs és kommunikációs eszközök és technológiák történelmi meghatározottságát és szerepüket a környezetünk formálásában
- Tudják értelmezni a mindenkori információs rendszerek társadalmi hatásait, ismerjék fel szerepüket az emberi társadalom fejlődéstörténetében és az egyéni életvitelükben
- Legyenek képesek az információkezelés technikáira és módszereire vonatkozó fontosabb jövőtrendek és perspektívák felismerésére.
- Ismerjék meg az információközpontú *technikátörténet* időskálája szerint kiemelkedő eseményeit, tudósait, eszközeit meg tudják nevezni, a megőrzendő értékeit azonosítsák.